Tafsiira Suuratu Yuusuf-Kutaa 19

Description

Kutaa darbe keessatti Nabii Yaâ€™quub (aleyh salaam) Biniyaaminiin isaan waliin erguuf ilmaan isaa irraa maqaa Rabbiitiin kakuu akka isaan irraa fuudhe ilaalle jirra. Erga isaan akeekachiisee fi ahdi (waadaa cimaa) isaan irraa fuudhee booda Biniyaaminin isaan waliin erguuf murteesse. Of eeggannoo akka godhan akkana jechuun isaanif dhaame:

وَقَالَ يَٰبَنِيَّ لَا تَدۡخُلُواْ مِنۢ بَابٖ وَٰحِدٖ وَٱدۡخُلُواْ مِنۡ أَبۡوَٰبٖ مُّتَفَرِّقَةٖۖ وَمَآ
أُغۡنِي عَنكُم مِّنَ ٱللَّهِ مِن شَيۡءٍۖ إِنِ ٱلۡحُكۡمُ إِلَّا لِلَّهِۖ عَلَيۡهِ تَوَكَّلۡتُۖ
وَعَلَيۡهِ فَلۡيَتَوَكَّلِ ٱلۡمُتَوَكِّلُونَ ٦٧

â€˜Yaa ilmaan kiyya! Balbala tokkoon hin seeninaa, balbaloota adda addaatiin seenaa. Ani [murtii] Rabbii irraa homaa isin fayyaduu hin dandaâ€™u. Murtiin Rabbiif malee eenyufillee hin taâ€™u. Isarratti hirkadhe, warri hirkatan Isarratti haa hirkatan.â€™ jedhe.â€• (Suuratu Yuusuf 12:67)

Yeroo durii moottonni dallaa ijaaruun magaalaa ofii eegu. Dallaan kuni immoo balbaloota qaba. Nabii Yaâ€™quub ijoollee isaa balbala tokko qofaan osoo hin taâ€™in balbaloota adda addaatiin akka seenan isaanif dhaamu keessa sababootatu jira. Sababota kanniin keessaa:
1-Ija waanyu (budaa) isaan irratti sodaachu- Ijoolleen kunniin babbareedoo waan taâ€™aniif balbala tokkoon yoo seenan budaan isaan nyaachu dandeessi jechuun Nabii Yaâ€™aquub sodaate.
2-Yommuu garee taâ€™anii balbala tokkoon seenan waardiyonni balbala eegan isaan arguun basaastota ykn hattoota akka taâ€™anitti yaaduun isaan hidhuu dandaâ€™u. Sababni isaas, ijoolleen kunniin biyya biraa irraa waan dhufaniif haalli uffannaa isaanii kan biyya Misir irraa garagara. Kanaafu, waardiyonni haala salphaan isaan qabu dandaâ€™u.[1]

Ani [murtii] Rabbii irraa homaa isin fayyaduu hin dandaâ€™u.â€™ Kana jechuun ani kana isiniif dhaamudhaan wanta Rabbiin isin irratti murteesse isin irraa deebisuu hin dandaâ€™u. Murtiin hundi kan Rabbii qofaati. Namni jaallate jibbees wanti Rabbiin murteesse ni taâ€™a.

Nabii Yaâ€™aquub kana isaaniif dhaamuun sababa bakkaan gahuu waliin Rabbiin irratti hirkachuu akka qaban isaan barsiisu barbaade. Dirqamni nama irra jiru, wanta namarraa eeggamu hojjachuu waliin Rabbiin irratti hirkachuudha. Asitti Nabii Yaâ€™aquub hiika tawakkula ijoollee isaa barsiise:

1-Sababa barbaachisu bakkaan gahu-kunis wanta gaarii argachuu fi wanta badaa ofirraa deebisuuf wanta dandaâ€™an hojjachuu. Kanaafi, **balbaloota adda addaatiin seenaa** jechuun isaan ajaje. Kuni sababa hojjachuudha.

2-Sababni qofti buâ€™aa barbaadamu fiduu hin dandaâ€™u. Kanaaf ni jedhe, â€œ**Ani [murtii] Rabbii irraa homaa isin fayyaduu hin dandaâ€™u.â€•** Kana jechuun balbaloota adda addaatin seenaa isin jechuun kiyya murtii Rabbiin isin irratti murteesse deebisuu hin dandaâ€™u. Kanaafu, Isarratti hirkadhaa.

3-Rabbiin irratti hirkachu-kunis buâ€™aa fi murtiin hundi harka Rabbii akka jiru amanu. Kanas â€œ***Murtiin Rabbiif malee eenyufillee hin taâ€™u. Isarratti hirkadhe, warri hirkatan Isarratti haa hirkatan.***â€• jechuun ibse.

Kanaafu ***tawakkula*** jechuun ***wanta namarraa eeggamu hojjachuu waliin qalbiidhaan Rabbiin irratti hirkachuudha.*** Fakkeenyaaf, barataan qormaata daree darbuuf hanga humni isaa dandaâ€™een sirritti qoâ€™ata. Kana waliinu, buâ€™aa fi milkiin Rabbiin irraa akka taâ€™e ni amana. Sirritti qoâ€™achuu qofaan milkaaâ€™uun akka hin dandaâ€™amne ni beeka. Barataan kuni barataa tawakkula qabu jechuudha. Asitti â€˜qoâ€™achuunâ€™ sababa.

Gama biraatin barataan tokko â€œbarnoota qoâ€™achuu qofaan qormaata darbuu nan dandaâ€™a.â€• jechuun buâ€™aa fi milkaaâ€™inni Rabbiin irraa akka taâ€™e yoo hin amanne, inni tawakkula hin qabu. Ammas barataan wanta Rabbiin murteesse hin hafu jedhee barnoota qoâ€™achuu yoo dhiise, wanta Rabbiin itti ajaje falleesse jira, hiika tawakkula micciree jira. Tawakkulli wanta namarraa eeggamu hojjachuu waliin qalbiin Rabbiin irratti hirkachuu waan taâ€™eef.[2] Qalbiin Rabbiin irratti hirkachuu jechuun buâ€™aa fi milkaaâ€™inni Isa qofarraa akka taâ€™e amanuu, gargaarsa Isarraa barbaaduu, â€˜wanti Inni fedhe ni taâ€™a, wanti Inni hin feene hin taâ€™uâ€™ jedhanii amanuu fi wanti Inni nuuf murteese gaarii akka taâ€™e amananii fudhachuudha.

Obboleeyyan Yuusuf balbaloota adda addaa abbaan isaanii dhaameen haa seenanii malee, dhaamsi isaa kuni murtii Rabbiin murteesse isaan irraa deebisuu hin dandeenye. Aayata itti aanu keessatti kana ibsa:

وَلَمَّا دَخَلُوا۟ مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُم مَّا كَانَ يُغْنِى عَنْهُم مِّنَ
ٱللَّهِ مِن شَىْءٍ إِلَّا حَاجَةً فِى نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضَىٰهَا ۚ وَإِنَّهُۥ لَذُو عِلْمٍ لِّمَا
عَلَّمْنَٰهُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

â€œ**Yommuu karaa abbaan isaanii isaan ajajeen seenan, Rabbiin irraa homaa isaan fayyadu hin dandeenye. Garuu haajaa nafsee Yaâ€™quub keessa jirtu kan inni guutedha. Waan isa barsiifneef dhugumatti inni abbaa beekumsaati. Garuu irra hedduun namootaa hin beekan.**â€• Suuratu Yuusuf 12:68

Ergasii Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa ijoolleen wanta abbaan isaanii ajajee hojii irra akka oolchan ni ibse. Ni jedha: â€œ**Yommuu karaa abbaan isaanii isaan ajajeen seenan, Rabbiin irraa homaa isaan fayyadu hin dandeenye.â€•** Kana jechuun yommuu ilmaan Yaâ€™quub balbaloota garagaraa abbaan isaanii itti ajajeen seenan, seensi kuni murti Rabbiin isaan irratti murteesse homaa isaan irraa deebisuu hin dandeenye. Rabbiin dursee akka musiibaan isaanitti buutu murteesse jira. Yaâ€™quub ijoollee isaa eeguu fi Biniyaamin nagahaan akka deebiâ€™uu dhaamsa gaarii ijoollee isaatiif dhaame. Garuu dhaamsi kuni murti Rabbiin murteesse isaan irraa deebisu hin dandeenye. (Akkuma aayaata itti aanu keessatti dubbatu ijoollee isaa rakkinni ni qunname. Yuusuf mala baasun Biniyaaminin of biratti hanbisu barbaade. Sababa kanaan imala kana keessatti Biniyaamini fi ilmi hangafaa gara abbaatti hin deebine).

Garuu haajaa nafsee Yaâ€™quub keessa jirtu kan inni guutedha.â€• Kana jechuun dhaamsi ijoollee isaatiif dhaame kuni haajaa (dhimma) inni nafsee isaa keessa jirtu kan inni ifatti baasee dubbateedha.

Asitti â€œhaajaan nafsee Yaâ€™quub keessa jirtu-balbala adda addaatin akka seenan ijoollee isaa gorsuudha. Guute jechuun ifatti baase, dhoksuu hin dandeenye. Ni jedhama â€œQadaa fulaanu haajata li nafsihii (Ebalu haajaa nafsee isaatiif guuteâ€• Kana jechuun wanta nafsee isaa keessatti dhokse ifatti baase. [3]

â€œWaan isa barsiifneef dhugumatti inni abbaa beekumsaati.â€• Kana jechuun Yaâ€™quub dhugaa amanti guddaa isa barsiisnee ilaalchisee beekumsa kan qabuudha. Dhugaa amantii kanaa irraa â€œhomtu hin argamu ykn hin badu murti Rabbiitiin yoo taâ€™e malee. Dirqamni muâ€™mina irra jiru sababa (wanta isarraa eeggamu) hojjachuu fi dhimma isaa hunda keessatti Rabbiin irratti hirkachuudha.â€• jedhanii amanuudha.[4]

â€œGaruu irra hedduun namootaa hin beekan.â€• Kana jechuun namoonni baayâ€™een hariiroo qadara (murtii) fi sababa jidduu jiru hin beekan.

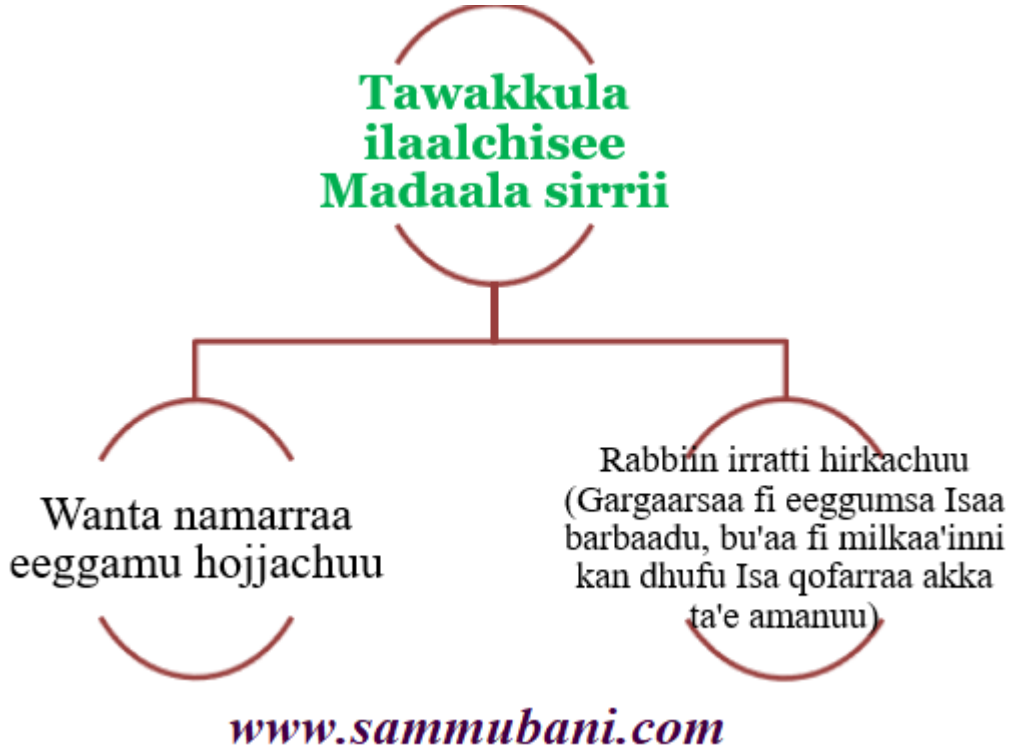
Hanga dandaâ€™ameen Nabii Yaâ€™quub balaa hanbisuuf of eeggannoo barbaachisu ni fudhate. Gama biraatiin, of eeggannoon namni fudhatu murtiin Rabbii hojii irra oolu akka hin dhoowwinee fi eeggumsi dhugaan eeggumsa Rabbii akka taâ€™e ni ibse. Akkasumas, namni of eeggannoo fi hojii isaa irratti osoo hin taâ€™in Rabbiin irratti hirkachu akka qabu ni beeksise. Dhugumatti, nama beekumsa dhugaa qabutu hojii fi dubbii isaa keessatti madaala kana eega.

Kuni wanta namoonni baayâ€™een hin beeknee fi hin hubanneedha. Namoonni gariin Rabbiin irratti hirkachuu dhiisanii humnaa fi of-eeggannoo isaanii qofarratti hirkatu. Namoonni gariin immoo osoo homaa hin hojjatin Rabbiin qofa irratti hirkatu.[5] Kanaafu, namoota bakka sadiiti qoodu dandeenya:

- Namoota Rabbiin irratti hirkatanii fi wanta isaan irraa eeggamu hojjatan. Warri kuni kana ni hubatu: sababa fi buâ€™aan kan wal qabataniidha. Garuu buâ€™aan murti Rabbiitiin kan dhufuudha. Kana waliinu, Rabbiin waan itti ajajeef sababa hojjachuun barbaachisaadha. Sababni mataa isaatiin qofti buâ€™aa akka hin buusne sirritti beeku. Kanaafu, sababa (wanta isaan irraa eeggamu) erga hojjatanii booda Rabbiin irratti hirkatu. Warri kana hubatanii fi hojii irra oolchan warra beekumsa dhugaa qabaniidha. Yaâ€™quub (aleyh salaam) namoota akkana kanniin keessaa tokko.

- Namoota Rabbiin irratti hirkachuu dhiisanii sababa qofa irratti hirkatan. Isaan kuni buâ€™aan kan argamu murti Rabbiitiin osoo hin taâ€™in humna isaanitiin qofa akka taâ€™etti amanu. Kanaafi, humna ofii qofarratti hirkatu. Isaan kunniin warra karaa sirrii irraa jallatanii fi jireenya keessatti tasgabbii hin qabneedha.
- Namoota sababa hojjachuu dhiisanii Rabbiin qofarratti hirkatan. Kunniin osoo homaa hin hojjatin warra taaâ€™ee rizqiin nuuf dhufti ykn balaan nurraa deebiâ€™a jedhaniidha. Kunniinis warra dogongoraniidha.

Warri karaa qajeelaa irra jiru namoota jalqabaati.

Kanaafu, jireenya tanaa fi tan dhuftu (Aakhira) keessatti milkaaâ€™uuf sirritti karoorsine hojjachu qabna. Kana waliinu, Rabbiin irratti hirkachuun nurra jira.

Maddoota wabii:
[1] Tafsiir Wasiix, Tafsiir Tahriir wa tanwiir
[2] https://binbaz.org.sa/fatwas/943/%D9%83%D9%8A%D9%81%D9%8A%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D8%AA%D9%88%D9%83%D9%84-%D8%B9%D9%84%D9%89-%D8%A7%D9%84%D9%84%D9%87
[3] Tafsiir Wasiix
[4] Maâ€™ariju Tafakkur wa daqaaâ€™iqu tadabbur-10/710
[5]https://www.englishtafsir.com/Quran/12/index.html#sdfootnote56sym , Tafsiir tahriir wa tanwiir

Date Created
February 6, 2022
Author

admin